

تاریخ عثمانی انجمنی

مجموعہ سی

ایک آیدہ برنشر اولنور

مندرجات

طوبقیو سرای هایونی عبدالرحمن شرف
علمدار مصطفی پاشا افضل الدین
بر عثمانی فیلوسنک صوماطره سفری صفوت
صاروخان و آیدین اوغللری احمد توحید
کتابه لر نصل قید و ضبط اولنلیدر خلیل ادهم
احتساب آغالی محمد غالب
تفرقه : تاریخ سلطان محمد ثانی. مؤلفی قریتووولوس. مترجمی قارولیدی .

فیثائی ۵ غروش

مرجمی — باب عالی تاریخ عثمانی انجمنی

استانبول

محمد حسن او شکرانی

مطبعه جلیق عثمانی پالی شرق

۱۳۲۹

علمدار مصطفی پاشا

[مشارالیه دائر سکزنجی لسنه ده درج ابتدیکمز قمره ده یازیلان برقاچ سطر اره سنده مفصل اوله رق نحرر ایدیله جکنی وعد ایلدیکنز مقاله دره .]

روسجق محافظه سنه مأمور یکچیری بلوکلری منسوینتدن (حاجی حسن) نامنده بریکچیرینک اوغلی اولان (مصطفی) ۱۱۸۲ سنه سنده روسیه دولتیه وقوع بولان محاربه منر حکامنده اون یدی یاشلرنده قدر تخمین ایدیله ییلیر، کوسترشز فقط قوی البنیه بردیقانلی ایدی .
شورقی تخمینی اوله رق یازیشمز مصطفانک تاریخ ولادته مطلع اوله مدینمزدن و فقط سفرك صوکلرینه و (سلطان مصطفای ثالث) ک اواخر سلطنته یقین برزمانده یکچیری اوچاغنه کیردیکی حکامنده بکرمی ابکی یاشنده بولندیقی حقتده برقیده تصادف ایلدیکنمزدن مومی الیهک سنی حساب تقریبی اوله رق ارانه مقصدیلهدر .

یکچیری مصطفی قرق ایکینک اورتیه چورباجی عجمیسی اولوق اوزره اوچاغنه یازلمش ایدی . (کوچوک قاینارجی) معاهده سیله نهایتان ۱۱۸۲ سفری کالدهشله دوام ایتمکده اولدیقتدن حرکات عکریه سیله بیقرار اولان قرق ابکی بلوکی ایله برابر طولاشقده ایدی .

اردونک انتظامسز لقلری ، عسکرک دکرسز لکلری ، یکچیرینک اطاعتسز لکلری مقدرات دولتده اوست اوسته فلاکتلر احضار ایلدیکی بوسره ده افراد عکریه آره سنده لیاقت صاحبی اولانلر قولایمجه چلمکه باشلامش اولدیقتدن فطره ذکی ومرد یارادلمش اولان (یکچیری مصطفی) دخی (شانی زاده) و (جودت) تاریخلرینه کوره کندی اورتیه سنه و (عثمان زاده) تاریخنه کوره ده وجودی وقت سفره منحصر چند نفراته ، و (علمدار) نامنده کی اثره نظرآده تغییر عام اوله رق باشنه طوبلادینی کوکلی عکره بیراقدار اوله رق امکان دائره سنده خدمتیه سی

ايلدى . مصطفانك شو بىراقدارلنى ؛ انئى سفردہ (بىراقدار مصطفى) ناميلہ شہرتياب اولسنى انتاج ايلديکندن بعدالمصلحہ روسجفہ پدريئك زديئہ عودتندن صكرہدہ بوتام ايلہ ياد اولئدى .

بىراقدار مصطفانك طينتدہ مرکوز اولان جوهر حاستك انكشافنہ ميدان وغانك ثباتت آشوبكاريسى فوقالعادہ يارديم ايتمش وصاحب اولدينى فضائلك هر برى آرى آرى آشكار اولمش ايدى .

بىراقدار مصطفى شجاع ، بہادر ، قوى البنيہ ، سلاح استعمالدہ ماہر ، ارقداشلىرىنہ انفاذ حكمہ قادر اولدينى كچى سخاوت وفداكارى كچى خصائصلہ مفطور وباخصوص (بولداش) اوغرىنہ جان ويرر براوجاقلى اولقلہ مشہور اولديغندن بين الناس موقر ويكيچريلك عالمجہ مرعى الحظاير اولمش ايدى .

انجق او دورك ويكيچريلكى اولدقجہ مناسبئىز بىراقدايلىقندن عبارت اولدينى حالدہ بىراقدار مصطفى بو طوزہ تنزل ايتماش وكندينى موجب نفرت احوالدين وقايہ ايتمش ايدى بونكلہ برابر عصرينك تمايلات واعتيادات سفاھتدن حيثكارانہ برصورتدہ استفادہ ايلر ايدى .

بىراقدار مصطفانك پدري (ويكيچرى حاجى حسن) اساساً روسجئك ايلرى كلنلرندن اولديغندن معيشتى ، ثروتى بولئدہ ايدى مصطفى دخى بومعيشتلہ پروردہ اولدينى كچى كندى سى ذاتيسيله دہ بولئدينى حال معيشتى توسيع وترقيہ ايلدى .

بىراقدار مصطفى پدري توارث ايلديكى ترلارئندہ زراعت اجراسى وحيوان ومواشى اخذ واعطاسى وچقتلك اداره سى كچى منافع مشروعه ايلہ كسب سامان ايدرك كيت كيدہ روسجق جوارئندہ كلئتى اراضى و ثروت صاحبي اولديغندن دائرہ سى ومعنى توسع واورالردہ تہديدنى ايقاعہ مقتدر بردرہ بيكى حالى ا كتاب ايلدى .

بوصرہ لردہ (۱۲۱۲-۱۲۱۵) طونہ ياليسى خراب ايدن طاغلى اشقياسك شقاوت وتجاوزانى بك زيادہ آرئمش و (پاسبان اوغلى [پازواند

اوغلي [عثمان پاشا] (ودين) ده عصيان ايدرك اومشهور ومين قلمه يه قيامش ايدى .

بوعصيانك دفعي ايجون ودينه كوندريلان (كوچك حين پاشا) اردوسى اوراده مغلوب اولوب ودين وحوالينده اشقا سرست قاهره مرشهرده وهرقضاده بردره بكي حكومتى تشكىل ايلديكي زمان (لوفچه) كبي بعض مواقع اهاليلى قانلرخى صوك دامله يه قدر اراقه يي عهد ايدرك اشقا يي مملكتلرينه صوقامشله و بعض مواقعده دخى صاحب نفوذ اولانلر يوقرستدن استفاده ايدرك كندلرينه بر موقع تايمين ايجون اعيانلق ناميله موقع تغلبه كچمشله ايدى .

روسجق متحيزانندن (ترسكلى اوغلي اسماعيل آغا) بو ايكنجى صنفدن اولوب اشقا يانك كرमित شقاوتى صره سنده روسجق وحوالينده تايد قوت ايدرك كنديسى روسجق اعيانلقنده مستقر قيلمى ايدى . كرك پاسبان [بازواند] اوغلك روسجق وحوالينه هجومنده ، كرك اسماعيل آغانك اكتاب موقع تغلب ايلنده (بيراقدار مصطفا) مهم بر اثر فعاليت كوسترش ايدى .

مصطفي كندينه مخصوص اولان بر غيرت و صداقته روسجقك ، يعنى وطنك حراسته و عيني زمانده ترسكلى اوغلك اقباله چالشمى ايدى . ترسكلى اوغلي اسماعيل آغا بيراقدارك بو خدمتى تقدير ايدرك تزويد ثروت وشانه ياردم ايلش اولديكى كبي آنى خواص اوداسى مياننده ادخال ايدرك بيوك بر محبت ابرازيله كوزندن آيرمى ايدى .

بيراقدار مصطفي صداقت وغيرتيله روسجق اعيانك بو توجهنه مظهر اولديكى صره (هزار غمراه) اعيانلقتى ده استحصال ايلش ايدى . اشقا يانك دائره فعاليتي كيتدجه توسع ايليور ايسده ترسكلى اوغلي ايله بيراقدارك وسائر بر قاچ صاحب شهامت جوار اعيانك قليجلى قوتيله حفظ ايتدكلى مملكتلرينه بونلرك تجاوز و خسارى كيرميور

ایدی. کرک بو یولده کی خدمتہ کرک دولتجہ جلب ایدلش اولسی مقصدینہ
مہنی ترسکللی اوغلنہ (میرآخور اول) پایہ سی توجیہ اولندی فی زمان
آدملرندن بمضییدہ تلطیف اولنق ایستلدیکندن اسماعیل آغانک انہاسیلہ
برقاج کشیہ (قبوچی باشلیق) رتبہ سی توجیہ اولنمش ایدی کہ بونلردن
برییدہ (بیراقدار مصطفی) آغا ایدی (۱۲۱۴).

بیراقدار مصطفی قبوچی باشی پایہ سیلہ موقر اولدودن صکرہ کرک
ہزار غرادده کرک روسجقده فوق العادہ شہرت قازاندی .

بو آدم اک صاف اولہرق یارادلش انسانلردن اولوب ایچندہ یشادینی
محیط طایفانہ نک تاثیراتیلہ پروردہ وحشت اولش ایہدہ انسانلک قوہ
بہیمتک تظاہر ایلدیکی بو حیات آزادکی ایچندہ بیلہ ہیچ بر زمان میال
اعتساف اولامش ایدی . یالکز مرض جذام کبی او عصرک عروق
واعصابہ ایشیان یکیچریلک حیاتی و طرفدارلنی ایلہ معلول اولہرق
طاہثہ بکتاشیہ میلی ویکیچریلرک کنڈینہ محبتی وکنڈینکدہ اوجاغہ
ارتباطی فوق العادہ ایدی .

بو سیدن طولایی کرک ہنکام محاربہدہ کرک اوقات حضرہدہ
یکیچریلرک کوستردکری احوال غیرلایقہدن غافل ویا عارفانہ متجاهل
ایدی . بو سیدن طولایی (ادرنہ وقعی) حدوشندہ دولت ونظام
علہدارانی آرہندہ بولنمش و اوصورتلہ طائمش ایدی .

سلطان سلیم خان ثالث غرس پیمین تجدد پرورانیسی اولان نظام
جدید، قاضی عبدالرحمن پاشا و جبار زادہ ہمتلریلہ اناطولییدہ خیلی قوت
کسب ایتمش ایدی . باشند باشہ شقاوت ایلہ چالقامقده اولان
روم ایلی قطعہ سنکدہ بوفیضدن متم اولسی ایچون نظام جدیدک اورایہدہ
تشمیلی دولتجہ تصمیم ایدلش ایہدہ بوتشبتک نظام جدیدک خلافکیرانی طرفندن
قارشولاننامسی ایچون احسن تدبیر اولہرق ابراہیم نسیم اقدی لایمہ سنک
تطیقی صورتیلہ ایہہ باشلامش ایدی فقط صدراعظم اسماعیل پاشا خوددین

وسودای استقلال پرورده ایدن بر آدم اولدیندن ابراهیم نسیم افدینک هرخصوصه اولدینی کبی بومسئلهدهده تفوقی چکهمدیکندن آئی دوشورمک ایچون وطنه اخاتی کوزه آلهرق برطاقم لایفهم طرزعتیق طرافداراتی اغفال واضلال ایلدیکی کبی اوصرهلرده روم ایلی اعیانلرینک اک ایلری کلنلرندن اولان روسجق اعیانی ترسکلی اوغلی اسماعیل آغایهده خبر کوندروب و دائره سلطنت سینهده تنفذ ایدن رجالی افنا ایتدکدن صکره دولته برلکده نظام و پرمک ، صورتیه آئیده طریق حقندن چیقارهرق ادرنه وقعهسنی احضار ایلس ایدی .

اسماعیل آغانک دیکر روم ایلی اعیانلرینه وقوع بولان تسویلات واغوا آئی زمین وزمان اعتباریه تأثیراتی غایت قولای اجرا ایتدیکندن بونلرک جملهسی قاضی عبدالرحمن پاشانک روم ایلی به منتظم عسکره مروری کندی موجودیت و تغلبلری ایچون قطعی برخائمه تشکیل ایده چکی قورقوسیه آرزمان ایچنده کلیتی برجییت حصوله کلهرک ادرنهده طاغ دورن اوغلنک اطرافه طویلانندی .

نهایت ترسکلی اوغلی اسماعیل آغا دخی ادرنه اعیانی طاغ دورن اوغلنه امداد اولق اوزره کندی آدملریله ادرنه به قوتلی بر بلوک کوندردی . هزارغراد اعیانی بیراقدار مصطفی آغا ایسه ترسکلی اوغلی هوادرلرندن اولدینندن کندی آدملرندن (کوسه کتخدا) نامیله معروف اولان کهیاسی (احمد) آغایی اوچییک قدر سلاحشوره ترفیقاً اسماعیل آغا چته سنه معاونت اولهرق ادرنه جمیته ؛ قاضی عبدالرحمن پاشا علینه اعزام ایتدی . ادرنه جمیتی برطرفدن شهزاده سلطان مصطفی طرفندن مرتب اولان آدملر و خبرلر ایله عصیانه تشویق اولهرق صور تانظام جدید علینه وقاضی پاشا اجرا آتته قارشو و حقیقتده انواع مواعد ایله دولت و طولایسیله پادشاه وقت اولان سلطان سلیم علینه تحریک ایدلکده اولدینندن خلیجه کسب قوت ایدن بوجمییت باغیه ادرنه

وحوالیندہ قاضی پاشایی حرکاتندن منع ایدہ جک درجہ شدت و شقاوت و قدرت کو ستردیلا .

بوصرہ دہ ظہور ایدن بروقمہ اعیانلر آرہ سندنہ کی وضعیتی تبدیل ایلش ایدی . ترسکلی اوغلی کندی معیت بلوکباشیلرندن طرفینلی سلیمان آغا اسندنہ بر آدمک قاریسنہ تعشق ایلش ایدی .

او حوالیجہ غایت حسن ایله شهرت بولان بوخاتونی فریفتہ دام وصال ایتمک ایچون یک چوق زمان اوغراشمش اولان اسماعیل آغا بو ائنادہ فرصت بولہرق روسجق خارچندہ (قورولی چفتلک) نامیلہ معروف مالکناہندنہ بر کیجہ مکمل بزم طرب تشکیل ایدوب برطاقم چنکیلر جلب و بروسیلہ مصنعه ایلہدہ سلیمان آغانک حرمنی احضار ایلش ایکن وقمہ بی خبر آلان بیچارہ زوج محافظہ ناموس قیدسنہ دوشہرک و درحال سلاخنہرق خفیاً چفتلکہ داخل اولش و محل ذوق و طربک رکنازندہ طوتدینی بوصولن نشانلادینی ترسکلی اوغلی بر قوروشونلہ آخرتہ کوندرمش ایدی .

ترسکلی اوغلتک شو صورتلہ وقوع وقاتی اوزرینہ منحل قالان روسجق اعیانلنی اہالینک و سائر سوز صاحبی اولانلرک و بالجملہ بلوک باشیلرک تنسیلہ ہزارغراد اعیانی بیراقدار مصطفی آغایہ تقویض اولندی .

بیراقدار مصطفی آغا بو وجہ ایلہ ہزارغراد و روسجق اعیانلقلرخی عہدہ سندنہ جمع ایدنجه او حوالیدہ ذاتاً قدرت و شہامتہ آکیلان نامی بتون بتون شہرتکیر اولدی . طونہ یالیلری و دینہ قدرید ادارہ سنہ کچمش و قرق بیگ قدرکزیدہ سلاحشور قومانداسی آلتندہ طویلانمش ایدی .

بیراقدارک ذاتاً او حوالیدہ حکمران اولان شہرت دلبرانہ سی بو صورتلہ ازدیاد بولدیقتدن کرک دولت علیہجہ کرک جواردہ کی اجنبی ادارہ لرنبجہ خاطر ی صاییلور بر قوت اولق اوزرہ طماننغہ باشلادی . ادرنہ جمعی حالادوام ایدیوردی . فقط (اغریوزی بکر پاشا) و (سیروزی اسماعیل بک) کی روم ایلینک نامداران امراسی ایشہ

قاریشد قلدردن اشقیانک طاغلیسی قوه قریبه به گلش ایدی .
 بیراقدار مصطفیٰ آغا ایسه روسجق اعیانلقنه کچدیکنی برمحضر عمومی
 ایله سلطان سلیمه عرض ایدرک کمال ادب و مطاوعت دائره سنده بردولت
 آدمی صفتیه میدانه چیقیدیندن دولتجه احوال سابقه اونودلق موافق
 کورلدی و بولندینی خوالینک حقیقهٴ امر صاحب شکیمه سی اولان
 مصطفیٰ آغانک تطیبی جهت کیدلدی .
 دأب ادبه رعایتله رضا جویانه حرکت ایدن بیراقدارک حائر اولدینی
 (قبوچی باشلیق) رتبه سی (میر آخور اول) پایه سنه ترفیع اولدی. (۱۲۲۱)
 بیراقدار مصطفیٰ آغا بوتاریخدن اعتباراً طونه بوینده دولتک یگانه
 استادگاهی برقوت اوله رق یرلشمش ایدی .
 بو ائشاده ظهور ایدن روسیه سفری بیراقدارک شهرتی بر قاندها
 تزیید و نامنی دیلرده طولاشدیره رق سطوت و قدرتی تأیید ایلدی .
 روسیه لولر ، ناپولیون بوناپارتنک اوروپا بولتیقه سی اوزرینه ایقاع
 ایلدیکی تأثیراتک دولت علیه و روسیه حصه نه اصابت ایلان الحاً آتیه نأثره
 حربی اشغال ایلمکی تصمیم ایدرک حقوق دوله عدم رعایتله اعلان حرب
 ایتمک زین خوتین ، بندر ، اسماعیل قلعه لری اوزرینه تصدی ایلمش ایدی .
 روسیه قوماندانی مارشال میکسونک بندر و خوتینی استیلاری و بو
 استیلا صره سنده استعمال ایلدیکی کید و خدعه یی بیراقدار مصطفیٰ آغا
 ایشدیکی زمان ذاتاً کنیدی سرحدلی امرادن اولدیندن بوکی ایشلرده کی
 وقوفنه بناءً یاییله جق شیلری درحال تنظیم ایدوب بر طرفدن طونه
 حدودینی مدافعه اسبابی استحصاله سعی ایلدیکی کی دیگر طرفنزه
 استابوله معلومات ویره رک روسیه لولرک مقاصد و اجرا آتی عقیم بر افاق
 ایچون نه یاللق لازم ایسه بران اول اجرانی طلب ایلدی .
 مارشال میکسون بندر و خوتیندن صکره کیلی واقکرمان قلعه لری
 استیلا ایلمش ایدی . شوموقیتلردن صکره صره دیگر مواقع مستحکمه به

کلیش اولدیندن اسماعیل ابرائیل ویرکوک کی قلعہ لرینک تخریری ایچون
تشیات لازمده بولنان روسیہ لولر قارشولرنده بیراقدار آغانک دست
بولاد مدافعه سی کوره رک توقفه مجبور اولدیلر .

بیراقدار مصطفی آغا کندی رفقای حیتدن قوزغون مختاری پهلوان
آغایی اسماعیل قلعہ سی امدادینه کوندرمش ایدی مارشال میکسونک
اسماعیله کوندردیکی فرقه عسکره پهلوان آغانک همت بازوی سطوتیه
پریشان اوله رق قلعہ قورتارلدی . بومظفریت اسماعیل محافظی قاسم
پاشایه ده باعث شان و شرف اولدیندن پاشای مشارایه وزارتله تلطیف
ایدلدی . انجق پهلوان آغانک تلطیفی دخی دوشونلدی ایسه ده مومی الیه
بیراقدارک آدملرندن اولدینندن طوغریدن طوغری به تلطیف ایدلسی
موافق کوریله میهرک بیراقدار آغا واسطتیه مظهر توقیر اولدی .

بیراقدار مصطفی آغانک خدماتی برطرفدن پادشاه حضرتلرینی نمون
ودیکر طرفدن ظهورایدن صربستان وقایمنک کسب ایدیلکی وخامت هرکی
دلخون ایتمکده ایدی .

کرک روسیه وقایبی کرک صربستان احوالی طونه یالینسی مهم بروضیت
عسکریه به قومیش اولدینندن اوراده مقتدر برذاتک (طونه سرعکری)
نامیله اقامه سی لازمده دن کورلش ایسه ده بونی یاپه جق ذوات خارجدن
اولسه اوحوالینک صاحب حقیقیسی اولان روسجق سرکرده سیله امتزاج
ایدوب ایدمه جکی مشکوک کوریلوردی . هم بومقصدک حصولی همده
بیراقدارک سطوت عسکریه سندن استفاده اولنسی ایچون مذکور سرعسکرلکه
بیراقدار مصطفی پاشانک تعینی تنسیب ایدلدی .

فقط بیراقدارک توجیه اولنه جق مناصبی قبول ایدمه جکنده تردد
ایدیلور ایدی . بونک ایچون بیراقدار مصطفی آغایه توجیبه دولتجه
قرارلشدریلان (بارتیه وزارت سلتزه ایالتی) مشایله طرفدن قبول
اولنق ایچون توسطه بولنق اوزره روسجق بیج افندینک خدمت
کار آکاهانه سه مراجعته لزوم حاصل اولدی .

(محمد امین بهیج افندی) عن اصل روسجقلى وپیراقدارک همشهریسی
 وصباوت ارقداشی اولوب بوسرهده (خواجهکان دیوان هایون) دن ایدی .
 کندیسى اهل هنر بر ذات اولوب کاغداعمالی ایچون تقدینه موجودینی
 باتیرمش و آیاز آغا جوارنده کییکلی دردهه یابدینی کاغداعمالانخانهسنی
 ایشته مامش ایدی .

حقوق قدیمه و همشهریلك طولایسیله علمداره بوتوجیبی قبول
 ایتدیره بیلک مأموریتله مومی الیهک روسجقه کوندلسی تسیب ایدیهلرک
 عهدهنه (محاسبه اول) پایهسی ایله (طونه یالیسی مایمه جیلنی) توجیه
 اولدی .

افندی مومی الیه ذکر اولنان اسباب ضرورتندن طولای بومأموریت
 ظاهره بی کمال ممنونیتله قبول ایدرک مأموریت خفیهسنی - که پیراقدار آغانی
 قبول مأموریتله اقع ایدی - ایفایه عزم ایلدی .

پیراقدار مصطفی آغا بدایتده منصب دولته یاناشماق وکندی حالده
 قالمق طرفنده اصرار ایتدی ایسهده بهیج افندینک قوه نطقیهسیله غلیانه
 کتیریلان حیثیتی الجاسیله سلسره ایالتی طونه سرعکرلکی وظیفهسیله
 برلکده تمهد ایلدی . عهدده حاسسته رتبه وزارت دخی توجیه اولدی .

پیراقدار مصطفی آغا علمدار مصطفی پاشا اولدی (۱۲۲۱) علمدار مصطفی
 پاشانک سرعکرلکی درعهده ایلمسی عقینده بالذات کندینک بکرش
 جوارنده و سرکردهسی پهلوان آغانک اسماعیل قرینده روسیهلو اوزرینه
 شانلی برقاچ ظفر استحصال ایلمسی وطوتدینی برچوق روس اسراسی
 ایله دشمندن ضبط ایلدیکی طوب و اسلحه و مهمانی استانبوله کوندرمی
 سلطان سلیمک مشار الیه اولان اعتمادینک اصابتی کوسترر مواددن در .

مایمیدی وار

افضل الدین